

Govert Morelissen

Na het bombardement op Rotterdam capituleert Nederland. Soldaten worden uit militaire dienst ontslagen en keren terug naar huis. Govert ook. Hij is 30 jaar oud en gaat met zijn vrouw bij zijn ouders wonen. Meent 44.

Drie jaar later verschijnt het bericht in de krant. De mof is teleurgesteld in het handelen van Nederlandse soldaten. Zij zijn destijds 'op grootmoedige wijze door de bezettende macht in vrijheid gesteld' en blijkbaar had men verwacht ook zo behandeld te worden. Vele soldaten hebben echter 'onder invloed van onverantwoordelijke ophitsers een tegenovergestelde ontwikkeling gevolgd'.

Met terugwerkende kracht moeten de soldaten zich melden om alsnog krijgsgevangene gemaakt te worden. Van de 300.000 mannen melden zich er 11.000. Govert ook. Waarom? Wellicht spelen principes hierin een rol? Govert is hervormd en nogal strak in de leer. Autoriteiten gehoorzaam je.

Er zijn Leerdammers die zich moeten melden en vervolgens onderduiken. Een gekend adres is een boerderij aan de Diefdijk. De boer in kwestie, een NSB'er notabene, herbergt meerdere onderduikers. Wanneer er een razzia in Leerdam is, stroomt zijn stal vol. Na een dag of 3, 4, is het gevaar meestal weer geweken en gaan ze weer naar huis.

Govert meldt zich eind juni 1943 in kamp Amersfoort. De trein brengt hem naar kamp Stalag XI in Altengrabow. Ze worden ondergebracht in voormalige paardenstallen en slapen op houten planken met 33 man naast elkaar. 3 hoog boven elkaar. Per stal 400 man. Twee dunne wollen dekens worden verstrekt. Dekens vol met vlooien.

Om iedere paardenstal is een dubbele rij prikkeldraad. De mannen kunnen niet naar andere stallen toe. Tussen de stallen is een loopgang open gelaten. Daar lopen de Duitse wachtposten hun rondes. 's Avonds wordt er op iedere hoek een mitrailleur opgesteld. De bewaking is zeer streng. De tijd gaat erg langzaam voorbij. Men heeft niets te doen.

Het eten is slecht. Heel slecht. Driekwart liter soep per dag. Die soep bestaat voor 90% uit water. 10% augurk. Op feestdagen is er soms brood, al dan niet beschimmeld. De smaak is al zuur en wordt nog zuurder door het broodbeleg: een klodder kwark. Tyfusepidemieën, longontsteking, cholera, algehele verzwakking, het is schering en inslag. Een kampgenoot van Govert zegt vijftig jaar later: "Ik wilde en wil er niet over praten. Het heeft me zwaar beschadigd. Het was een horror-film."

Govert houdt het bijna twee jaar vol. Wanneer het kamp bevrijdt wordt door de Russen en kort daarna overgedragen wordt aan de Amerikanen ligt hij in het hospitaal.

Daar overlijdt hij op 9 juni 1945. Het is een zaterdag. Govert is 34 jaar oud geworden.